

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm præter amorem charitatis, detur alius amor Dei honestus & supernaturalis, in quo fundetur spes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

sperare dupliciter. 1. Desiderando bonum illud, quia nobis utile est ad consecutionem beatitudinis, quam eodem actu appetimus propter bonitatem ejus respectivam, in qua sistimus. 2. Desiderando bonum illud propter bonitatem ejus respectivam, in ea præcise sistendo. Si primo modo speramus bonum creatum à Deo, actus ille quo speramus, est spes theologica. Si secundo modo bonum creatum à Deo speramus, actus ille quo speramus, non est actus spei theologice, sed virtutis spei theologice inferioris. Ratio disparitatis est, quia non secundus, sed primus tantum actus est ex objecto formali adæquato spei theologice: primus enim actus habet pro motivo bonitatem respectivam Dei cum ejus virtute auxiliatrice; secundus verò cum virtute Dei auxiliatrice bonitatem respectivam boni creati: unde in ejus motivo non reperitur nisi pars, eaque minus principalis, objecti formalis spei theologice. E contra non solum actus, quo aliquid credimus de Deo, sed etiam actus, quo credimus aliquid de creatura propter primam veritatem revelantem, est fides divina. Ratio est, quia uterque actus est ex objecto formali adæquato fidei divine: objectum enim formale adæquatum fidei divine est prima veritas revelans.

Obj. Auxilia, quibus juvamus à Deo ad consequendam beatitudinem, sunt objectum formale spei, ut erectio est: nam ex consideratione auxiliorum illorum erigimur contra difficultates occurrentes in prosecutione beatitudinis. Ergo falsum est, objectum formale spei, ut erectio est, esse Deum ut auxiliatorem. *Resp.* Auxilia, quibus juvamus à Deo ad consequendam beatitudinem, pertinere ad objectum formale spei, ut erectio est, sicut revelatio externa pertinet ad objectum formale fidei divine, adeoque pertinere ad objectum formale spei, ut erectio est, tantum aliquid minus principale; cum ad hoc objectum principaliter pertineat Deus ut auxiliator, sicut ad objectum formale fidei divine principaliter pertinet revelatio interna; cum hoc tamen discrimine, quod revelatio interna sine externa movere non possit ad actum fidei divine; Deus verò ut auxiliator, ad spem, ut erectio est, sufficienter moveat.

Obj. Arduitas beatitudinis pertinet ad objectum formale spei. Ergo malè dicitur objectum formale spei adæquate consistere in bonitate respectiva Dei, & ejus virtute auxiliatrice. *Resp.* neg. ant. Nam arduitas beatitudinis ut sic, non habet rationem boni, sed mali; adeoque nata est movere non ad prosecutionem, sed ad fugam beatitudinis: unde ingredi non potest objectum formale spei, quæ est actus beatitudinis prosecutivus. Arduitas igitur beatitudinis est tantum quædam illius circumstantia, sine qua in illam tendere non posset voluntas per motum spei, quæ essentialiter est quædam animi erectio, seu audacia, quæ verari non potest nisi circa objectum arduum, ac obtentu difficile. Spes itaque attingit beatitudinem, & ejus arduitatem; beatitudinem quidem, illam desiderando; arduitatem verò beatitudinis, contra illam animum erigendo; ad quam erectionem non movetur voluntas per ipsam arduitatem, sed per virtutem Dei auxiliatricem; sicut nec per ipsam arduitatem, sed per bonitatem Dei respectivam movetur ad desiderandam beatitudinem. Sed ad plenam difficultatum solutionem, sit

ARTICULUS IV.

Utrum præter amorem charitatis, detur alius amor Dei honestus & supernaturalis, in quo fundetur spes, &c.

RESPONSIO I.

Amor, quo Deum diligimus, quia summum bonum nostrum est, est honestus & supernaturalis.

Prob. 1. Hic amor est honestus; nam amor, quo

Simonnet Theol. Tom. II.

diligitur bonum eo modo, quo bonum est & amabile, est ordinatus & honestus. Atqui amor, quo Deum diligimus ut summum bonum nostrum, tendit in Deum eo modo quo bonus est & amabilis: Deus enim est reipsa nostrum summum bonum; & omne bonum eo modo amabile est, quo bonum est. Adde quod hic amor nullam habere possit malam circumstantiam. Ergo est amor honestus.

2. Hic amor supernaturalis est: nam omnis actus pietatis superat vires naturæ, & ad omnem actum pietatis requiritur adjutorium gratiæ interioris. Atqui hic amor est actus pietatis. Ergo, &c. Præterea, per hunc amorem diligimus Deum ut summum bonum nostrum supernaturale, seu fruendum per actus beatificos. Atqui amor quo sic diligimus Deum, proculdubio vires naturæ superat.

RESPONSIO II.

Amor quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, non est amor charitatis, sed concupiscentiæ.

Prob. Ille amor Dei non est amor charitatis, sed concupiscentiæ, quo amans Deum, non Deo, sed sibi amat bonum: in hoc enim differunt amor charitatis & amor concupiscentiæ, quod hic tendat in bonum amantis, quia amantis bonum est; ille verò tendat in bonum rei amate, quia bonum est rei amate, ibi sistendo. Unde primus amor commodum & perfectionem amantis, secundus verò commodum & perfectionem rei amate intendit. Atqui per amorem quo diligimus Deum ut summum nostrum bonum, non Deo, sed nobis amamus bonum, nempe ipsum Deum, & ejus fruitionem. Ergo, &c.

RESPONSIO III.

Ex hoc amore concupiscentiæ, quo Deum diligimus ut summum nostrum bonum, nascitur spes theologica.

Prob. Nam amorem concupiscentiæ, quo bonum aliquod nobis amamus, naturali necessitate consequitur desiderium boni illius, si sit absens; sicut naturali necessitate consequitur gaudium de bono illo, si sit præsens. Ergo amorem concupiscentiæ absolutum & perfectum (nam de tali amore intelligi debet assertio nostra) quo perfecte & absolute Deum diligimus ut summum bonum nostrum, naturali necessitate consequitur desiderium absolutum & perfectum beatitudinis supernaturalis, seu, quod idem est, desiderium absolutum & perfectum Dei ut summi boni nostri per visionem beatificam possidendi. Atqui desiderium hoc absolutum & efficax beatitudinis supernaturalis est spes theologica. Ergo, &c.

At inquit. Spes theologica supra desiderium absolutum & perfectum, seu, quod idem est, supra desiderium efficax beatitudinis, dicit aliquid sibi essentialiter, nempe erectionem animi contra beatitudinis arduitatem. Atqui ad hanc erectionem voluntas non determinatur per amorem concupiscentiæ, quo perfecte & absolute diligit Deum ut summum nostrum bonum. Ergo, &c.

Resp. Amorem concupiscentiæ absolutum & perfectum, ad hanc animi erectionem non determinare voluntatem, ut aliquid se tenens ex parte objecti; sic enim determinare voluntatem ad erectionem animi, virtutis Dei auxiliatricis est; sed determinare ut aliquid se tenens ex parte principii, seu ipsius voluntatis, quæ hoc ipso quod amat amore concupiscentiæ absoluto & perfecto bonum aliquod, quod est absens & arduum, sed possibile obtineri, & probabiliter futurum, non potest non desiderare absolute & perfecte bonum illud, & simul contra illius arduitatem sese erigere per unum & eundem actum, qui spes dicitur, & differt essentialiter à simplici desiderio etiam efficaci boni absentis, sed obtentu facilis, ut jam aliàs observatum est.

RESPONSIO IV.

Amor concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, & desiderium efficax beatitudinis, seu spes quæ ex illo amore oritur, pertinent ad eandem virtutem theologicam, nempe virtutem spei.

Prob. 1. Pertinent ad eandem virtutem: nam illi actus pertinent ad eandem virtutem, quorum idem est objectum formale primum & principale. Atqui idem est objectum formale primum & principale amoris concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, & spei quæ ex illo amore oritur: nam amoris concupiscentiæ, quo, &c. objectum formale primum est bonitas Dei respectiva, quæ bonitas Dei respectiva est objectum formale primum & principale spei, quæ in illo amore fundatur; cum sit objectum formale spei, quæ in illo amore fundatur, sumpta secundum id, quod est primum & principaliter: est enim objectum formale spei illius, sumpta ut est desiderium efficax beatitudinis; & spes illa est primum & principaliter desiderium efficax beatitudinis, secundario verò tantum, & veluti accessorie, erectio animi contra beatitudinis arduitatem. Ergo, &c.

2. Virtus ad quam actus illi pertinent, est virtus theologalis: nam virtus illa theologalis est, quæ habet pro objecto materiali primum & pro formali Deum. Atqui virtus, ad quam actus illi pertinent, habet pro objecto materiali primum & pro formali Deum: tendit enim primum in Deum ut possidendum, & tendit propter bonitatem ejus respectivam, ut patet ex dictis hactenus de illis actibus. Ergo, &c.

3. Virtus ad quam actus illi pertinent, est virtus spei: nam est virtus theologalis, ut probatum est. Ergo vel est fides, vel spes, vel charitas. Consequenter: sunt tantum tres virtutes theologales. Atqui, 1. non est fides. Fides enim est virtus intellectus, quæ versatur circa veritates à Deo revelatas, ut credendas propter auctoritatem Dei revelantis. 2. Non est charitas: charitas enim tendit in Deum propter bonitatem ejus absolutam; unde per charitatem non nobis, sed Deo bonum volumus, & amamus bonum ejus, quia bonum ejus est, sicut odimus malum ejus, quia malum ejus est. At virtus de qua agitur, tendit in Deum propter bonitatem ejus respectivam: unde per hanc virtutem bonum volumus nobis, non Deo, & amamus bonum Dei intrinsecum, quia bonum nostrum est. Ergo superest, ut hæc virtus sit virtus spei.

RESPONSIO V.

Amor concupiscentiæ, quo Deum diligimus, quia summum nostrum bonum est, & desiderium seu spes, quæ ex illo amore oritur, pertinent ad habitum, realiter distinctum ab habitibus fidei & charitatis.

Prob. Nam hi actus pertinent ad habitum spei; cum sint actus virtutis spei. Atqui habitus spei distinguitur realiter ab habitibus fidei & charitatis. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam in homine peccatore manet habitus spei sine habitu charitatis, & habitus fidei sine habitu spei. Ergo cum idem esse non possit sine se ipso, habitus fidei, spei & charitatis sunt tria inter se realiter distincta.

Obj. 1. contra 1. Resp. Per amorem concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut bonum nostrum, adeoque quo diligimus Deum in commodum nostrum & perfectionem nostram, constituimus in nobis finem nostrum ultimum, & Deum ad nos tanquam ad finem nostrum ultimum referimus. Atqui hoc est inordinatissimum. Ergo, &c. *Resp. neg. maj.* Nam per hunc amorem concupiscimus Deum ut finem nostrum ultimum; per hunc amorem concupiscimus finem nostrum ultimum, & fruitionem ejus; per hunc amorem concupiscimus unionem nostri cum fine nostro ultimo: unde per hunc amorem non in nobis, sed in Deo finem nostrum ultimum constituimus; itaque per hunc amorem non Deum ad

nos, sed nos ad Deum ut finem virtualiter & exercite referimus; neque per hunc amorem Deum ut medium amamus nobis ut fini, sed Deum ut finem amamus nobis ut subiecto, cui bonum & optimum est conjungi cum fine suo ultimo: finis enim ultimus nobis conjunctus summa & ultima nostra perfectio est.

Dices. Per amorem illum concupiscentiæ utimur Deo. *Resp.* Hoc neg. Nam ulus propriè versatur circa media, & oritur ex amore finis, ad quem media ordinantur. At amor, quo Deum ut summum bonum nostrum concupiscimus, non versatur circa Deum, ut medium aliquod, ordinatum ad finem, cujus consequendi gratia intendatur, sed versatur circa Deum ut ipsum finem ultimum rerum omnium, ipsum ut talem finem & ejus possessionem concupiscendo amanti, non ut fini, sed ut subiecto, quod per sui cum eo conjunctionem summè potest perficere. Unde hic amor non tendit in amantem ut finem ultimum Dei, sed tendit in Deum ut finem ultimum amanti, ipsi per actus beatificos conjungendum, in quo nihil inordinatum est, & totum referibile est ad gloriam Dei, & habitualiter saltem refertur ab eo, qui charitatem habet.

Obj. 2. contra eand. Resp. Amor concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, est amor proprius. Atqui omnis amor proprius est vitiosus. Ergo, &c. *Prob. maj.* Nam amor ille concupiscentiæ respectu Dei, est simul & indivisibiliter amor benevolentie respectu nostri: per illum enim nobis bene volumus; cum per illum amemus propriam nostram perfectionem, & proprium nostrum commodum.

Resp. neg. min. Universaliter sumptam: nam amor proprius ut sic, est præcisè amor propria perfectionis & proprii commodi. Hic autem amor, quam sæpe contingat eum esse vitiosum, quando naturalis est, quia sæpe contingit ut bona sensibilia nobis inordinate concupiscamus, non est vitiosus essentialiter, & potest ordinari esse ac honestus: possumus enim nos amare ordinate & honestè, ordinate & honestè concupiscendo propriam nostram perfectionem & proprium nostrum commodum. Sic Deum ut finem nostrum ultimum & fruitionem ejus concupiscendo nobis ut subiecto, cui bonum & optimum est frui fine ultimo, ordinate & honestè concupiscimus propriam nostram perfectionem, & proprium nostrum commodum supernaturale, adeoque ordinate & honestè amamus nos, Deum ut finem nostrum ultimum & fruitionem ejus, &c. Amor igitur concupiscentiæ, quo Deum diligimus ut summum bonum nostrum per actus beatificos possidendum, quamvis sit etiam amor nostri, ordinatus est & honestus.

Obj. 3. Saltem amor ille concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, est amor merè naturalis. Ergo, &c. *Prob. ant.* Nam 1. amor ille oritur ex amore proprio naturali, quo naturaliter amamus nos, & nobis bonum nostrum volumus. 2. Omnis amor, quo proprium nostrum commodum volumus, naturalis est. Atqui amore illo concupiscentiæ, quo diligimus Deum, ut summum nostrum bonum, amamus proprium nostrum commodum. Ergo, &c.

Resp. neg. ant. Ad 1. prob. R. neg. Amor enim ex amore non oritur, quia omnis amor est primus actus. Amor itaque concupiscentiæ, quo diligimus Deum ut summum bonum nostrum, est primus in suo genere, nec oritur ex alio amore, quo amamus nos naturaliter, sed solum hunc amorem supponit, sicut gratia supponit naturam, quam perficit. Gratia hominem amantem se naturaliter, & sibi bene esse naturaliter volentem, ipsum illustrando & movendo, excitat & adjuvat ad amandum se supernaturaliter, diligendo Deum ut summum suum bonum, seu concupiscendo summum suum bonum & fruitionem ejus. Unde homo ad sic se amandum non movetur per amorem sui naturalem, sed ex parte principii à gratia interiore ipsum excitante,

& ex

& ex parte objecti ab excellentia seu bonitate respectiva boni concupiti.

Ad 2. prob. R. neg. maj. universaliter sumptam: nam amor, quo proprium nostrum commodum supernaturale amamus, supernaturalis est. Amore autem illo, quo concupiscimus Deum ut summum bonum nostrum, amamus proprium nostrum commodum supernaturale, quod nihil aliud est, quam conjunctio nostri cum summo bono nostro, quâ nostri summe perfectiva.

Dices. Si amor ille, quo concupiscimus Deum ut summum bonum nostrum, supernaturalis est, pertinet ad virtutem charitatis: ad solam enim charitatem pertinet amare supernaturaliter, & velle beatitudinem, aliaque bona supernaturalia, solius charitatis officium est. Absurdum conf. Ergo, &c. *R. neg. seq. maj. Ad prob. R. neg.* Nam possumus quidem amare nos supernaturaliter, & velle nobis beatitudinem, aliaque bona supernaturalia ex charitate, at non ex sola charitate. Amamus non supernaturaliter ex charitate, amando nos precise propter Deum, seu propter bonitatem Dei absolutam. Item volumus nobis beatitudinem, & alia bona supernaturalia ex charitate, volendo ea nobis propter honorem & gloriam Dei. At amamus etiam nos supernaturaliter, concupiscendo nobis beatitudinem, & alia bona supernaturalia, ad beatitudinem assequendam nobis utilia vel necessaria, quia beatitudo summum bonum nostrum est. Et actus, quo sic nobis beatitudinem, & alia bona supernaturalia ad ipsam conducentia concupiscimus, supernaturalis est; vires enim naturæ superat, & omnem ejus exigentiam; nec tamen est amor charitatis; habet enim pro motivo bonitatem Dei respectivam, seu bonum Dei ut est nostrum bonum, & sic nostrum proprium commodum, quamvis supernaturale & altioris ordinis, intendit. Charitas verò habet pro motivo bonitatem Dei absolutam, & sic non proprium nostrum commodum intendit, sed bonum Dei, nempe gloriam ejus extrinsecam, quia bonum ejus est.

Obj. 4. contra 4. Resp. Amor ille, quo diligimus Deum ut summum nostrum bonum, pertinere non potest ad virtutem theologiam: nam habet quidem pro objecto materiali Deum, at pro formali non habet aliquid increatum, sed aliquid creatum: ratio enim amandi Deum ut summum bonum nostrum, non est Deus, sed ipse amans, & commodum proprium. Ergo, &c. *R. neg. ant. Ad prob. R.* Amorem illum non solum habere pro objecto materiali primario Deum, sed etiam habere pro objecto formali aliquid increatum, nempe bonitatem Dei respectivam; cum hoc amore amemus summum bonum nostrum, quia summum bonum nostrum est. Ratio igitur amandi Deum hoc amore, non est ipse amans, sed bonitas Dei, & eatenus proprium commodum, est nobis ratio amandi Deum hoc amore, quatenus hoc amore amatur Deus propter ejus bonitatem, non ut ejus bonum est, sed ut est bonum amantis.

Dices. Homo non amat Deum ut summum bonum suum, nisi quia saltem natura prius amat se ipsum. Ratio autem amandi se ipsum est propria bonitas amantis. Ergo ratio amandi Deum amore concupiscentiæ, est propria bonitas amantis. *R. neg. ant.* Nam homo propter naturalem conjunctionem, quam habet ad se ipsum, sine previo amore, quo se ipsum propter propriam bonitatem amat, cum auxilio interioris gratiæ amat Deum ut summum suum bonum, & sic amando Deum se ipsum amat: nam hic amor, qui est concupiscentiæ respectu Dei, est benevolentiae respectu ipsius amantis, ut jam observatum est; quamvis tota ratio amandi sit bonitas Dei, non quidem ut est bonum Dei, sed ut est bonum amantis: hoc ipso enim quod amo Deum propter bonitatem ejus, quia bonum meum est, simul & indivisibiliter eodem illo actu amo me ipsum, quia sic amando Deum, illum, adeoque summum bonum meum mihi amo.

Obj. 5. contra eand. Resp. Potest v. g. religio (idem

dic de omnibus aliis virtutibus ad voluntatem pertinentibus) elicere circa objectum sibi proprium, nempe circa cultum Dei, actus amoris & spei. Ergo male dicitur, quod spes & amor, ex quo spes oritur, pertineant ad solam illam virtutem specialem, quæ virtus spei dicitur. *R.* Posse quidem religionem (quod etiam dici debet de qualibet alia virtute ad voluntatem pertinente) elicere actus amoris & spei circa objectum sibi proprium: potest enim elicere actus amoris & desiderii efficacis circa cultum Dei cum erectione animi adversus cultus hujus arduitatem, fundata in virtute Dei auxiliatrice. At spes illa non est nisi late & improprie spes, nec habet pro objecto materiali aut etiam formali primario Deum: nam objectum ejus formale primarium est honestas cultus divini, qui est objectum ejus materiale.

Potro hic non agitur de spe late & improprie sumpta, sed de spe sumpta proprie & strictè. Spes autem proprie & strictè sumpta, est ea quæ habet pro objecto materiali primario beatitudinem supernaturalem, seu Deum ut possidendum per visionem beatificam, & pro formali primario bonitatem Dei respectivam. Unde spes sic sumpta oritur ex amore, cujus objectum materiale primarium est supernaturalis beatitudo, formale verò bonitas Dei non ut bonum Dei est, sed ut est nostrum bonum. Spes igitur proprie & strictè sumpta, & amor ex quo spes proprie & strictè sumpta oritur, sunt actus theologales, adeoque pertinentes ad virtutem aliquam theologalem, quæ alia esse non potest, quam virtus spei, seu quam virtus illa, quæ inter virtutes theologicas secundum locum obtinet.

Dices. Spes proprie & strictè sumpta tam pertinet ad tertiam virtutem theologiam, quam ad secundam: tam enim possum sperare proximo beatitudinem supernaturalem quam mihi. Ergo, &c. *R. neg. ant. Ad Prob. R.* Cum spero beatitudinem supernaturalem proximo, vel spero propter Deum, seu propter gloriam Dei, quem propter se diligo, & tunc spes mea pertinet ad charitatem, at non est spes proprie & strictè sumpta; vel spero, quia supernaturalis beatitudo est proximi bonum & commodum, quod est aliquo modo bonum & commodum meum propter naturalem conjunctionem, quam habeo cum proximo, quomodo mater etiam existens in peccato mortali, potest sperare filio suo supernaturalem beatitudinem, & tunc spes mea est spes proprie & strictè sumpta, sed minimè pertinere potest ad charitatem, cujus objectum formale est bonitas Dei secundum se & absolute sumpta, seu bonitas Dei, non ut est bonum nostrum, sed precise ut bonum Dei est. Spes igitur proprie & strictè sumpta pertinet ad solam secundam virtutem theologiam, cujus precipuus est actus ac difficillimus: unde hæc virtus theologica virtus spei nominatur; charitatis verò precipuus & excellentissimus actus est, diligere Deum, & quæ adhærere super omnia propter se.

ARTICULUS V.

Utrum aliquis timor, & quis pertineat ad virtutem spei.

Nota. Cum S. Thomas 2. 2. q. 19. a. 1. in O. hic agimus de timore, secundum quod per ipsum aliquo modo ad Deum convertitur, vel ab eo avertitur. Timor autem, secundum hanc acceptionem, dividitur in mundanum, servilem, filialem, & initialem. Timor mundanus seu humanus dicitur, quo quis ita timet malum aliquod temporale, quod potest ab hominibus infligi, ut malit peccare & Deum offendere, quam malum illud incurere. Hic autem timor, cum avertat à Deo, & oriatur ex mala radice, nempe ex amore mundano, quo homo finem suum constituit in creatura, malus est, nec proinde esse potest actus virtutis, adeoque nec potest pertinere ad virtutem spei, aut ad aliquam aliam virtutem.

Timor